

HÖRNSTENEN

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND
HÖRNSTENEN ÄR KRISTUS JESUS SJÄLV (EF 2:20)

6/2022

DET VAR INTE PLATS FÖR DEM I HÄRBÄRGET

Guds största frälsningsgärning fick en mycket ringa begynnelse. I julevangeliet berättas att när tiden för Maria att föda kom, födde hon en son och lindade honom och lade honom i en krubba, eftersom de inte fick plats i härbärgen.

Omständigheterna var så karga och vardagsrealismen så stor, att en sådan berättelse om Guds sons födelse omöjligt kan vara påhittad. Inte kan ju Gud komma till oss människor på detta sätt, anser vi. Han måste ju födas i ett kungligt hov eller åtminstone i stor glans och prakt.

Glitter och glans lyser dock med sin frånvaro när Gud blir människa. Inte ens hans födelse får plats bland människorna. Maria föder honom i ett stall och lindar honom i en krubba avsedd för djuren. Budskapet är klart. Frälsaren tas inte emot ens som en människa utan som ett djur. Världen tar inte emot sin frälsare utan förvisar honom ifrån sej till djuren.

Julens budskap är radikalt. Frälsningen kommer till oss utifrån, men vi vill inte se det utan stöter bort det. Detta syns under hela Jesu liv. Hela sin offentliga gärnings tid är Jesus en vandrande predikant i det lantliga Galileen. Till slut torteras han till döds i huvudstaden. Mänskligt sett finns här ingenting stort. Men så verkar Gud när han frälser hela människosläktet.

I världen är de kristna liksom Herren ofta marginaliserade och föraktade. I alla västländer idag vill man avfalla från kristendomen och begränsa dess inflytande. Vi lever alltmer i en negativ värld,

där kristendomen anses skadlig ur social synpunkt, för vilken man måste betala ett pris. I denna situation måste vi förnya våra sätt att fungera och våra strategier för att kristendomen skall bevaras till kommande generationer.

Också utrymmet i kyrkan börjar bli trångt. Vi skall dock inte bli skrämde eller förbryllade av detta, situationen är bekant redan i julevangeliet. Om det inte finns plats för oss i härbärgen, så finns det åtminstone bland djuren. Där får vi tillsammans med Maria och Josef tillbede den nyfödde Kristus.

SANTERI MARJOKORPI

9.12.2022

(ÖVERS. ULF EMELEUS)

JULKLAPP TILL STI

Ge STI julklapp. De sista månaderna är alltid ekonomiskt svåra eftersom stödet i form av medlemsavgifter ofta koncentrerar sig till våren. Vid slutet av oktober var vi 10 000 euro i minus vad detta år beträffar, och det är viktigt att nå nollresultat. Genom att donera är du med att möjliggöra STI:s verksamhet.

Du kan donera via STI:s hemsidor sti.fi/lahjoita eller via MobilePay (nummer 51533). Du kan också donera med hjälp av den giroblankett som hittas mellan denna tidning eller genom att betala direkt till STI:s bankkonto: Danske Bank FI74 8000 1100 5642 45 el. Nordea FI66 1555 3000 1169 14 (Tillstånd till penninginsamling: RA/2020/1362).

(ÖVERS. TOPIAS TANSKANEN)
FOTOS: STI ARKIV

VÅRTERMINENS INSKRIPTION ONS 11.1.

★ kl. 15–16 Bokloppis och kaffe.

I bokloppis hittar du teologisk litteratur ytterst billigt!

★ kl. 16–18 Öppningsföreläsning:

Prof. Miikka Ruokanen: Sopivatko evankeliointi ja luterilainen tunnustus yhteen?

(Passar evangelisation och luthersk bekännelse ihop?)

GAMMALT OCH BEKANT ELLER NYTT OCH FÖRUNDERLIGT JULEVANGELIUM?

UTMANINGEN I DET VÄLBEKANTA

Julevangeliet är en utmaning för både präst och församlingsmedlem. Händelserna kring Jesu födelse är bekanta och ofta berättade. Barnet som sover i krubban, herdar ute på betesmark, änglar som sjunger - allt detta har upprepats år efter år.

Hur kan jag få något så slitet att dofta friskt så ett det först väcker mig, predikanten som kämpar med julevangeliet, och därefter åhöraren som letar efter sin julstämning, så att han ser Maria, Josef och barnet i en nytt och överraskande ljus, kanske så överraskande att det välbekanta blir främmande och det kända okänt? Hur torkar vi bort valbekanhetens smutslager som täcker fönstret så att vi genom glaset kan se tydligt händelserna som ska fånga vårt sinne och vår fantasi?

GAMMALT BUDSKAP MED FRÄSCHA ORD

Ett annat svar på vanlighetens utmaning är att vi säger gamla saker med ett annat och nytt språk. Språkbilder och berättelser har kraft och charm. Använd dem! Här ger Bibeln oss en förebild. Gamla testamentet talar om herden, dödsskuggans dal och uppfriskande vatten. Där talas om den övergivne, smärtornas man, sjukdomars vän. Jesus hade förmågan att måla sitt budskap i sina åhörars medvetande med

välbekanta och ändå överraskande bilder. Kvinnan söker efter en enda slant, herden efter fåret. Himmelriket är likt senapsfröet eller skatten som är gömd i en åker.

Bibeln förklarar sig själv med hjälp av bilder. Jesu död omtalas som offer, försoning och återlösning. Termerna har sin bakgrund i Mose lags offerregler och tempelgudstjänst. Rättfärdiggörelseterminologin är tänkt att leda våra tankar till en rättegång. Vi kan alltså använda Bibelns egna bilder när vi förklarar dess budskap.

Skönlitteraturen är en annan skattkammare. Där finns bilder och berättelser med vilka vi kan förklara den kristna tron på ett begripligt och fängslande sätt. C.S. Lewis' bok Häxan och lejonet bär på ett budskap om hur nödvändigt det är att världens

skapare träder in i sin skapelse. J.R.R. Tolkiens Sagan om ringen får läsaren att längta efter en tid då ondskan som plågar vår värld tas bort.

Förutom att leta efter bilder som andra kommit på är det bra för oss att försöka konstruera nya. En bra metafor kan belysa sanningen, godheten och skönheten i det annars så välbekanta julevangeliet. Kanske så här: Julen är när en pappa letar sitt barn som gått vilse i den iskalla vintern. Julen är ögonblicket då den förliste, utmattad av stormen, inser att någon drar upp honom från vågorna. Julen är värdshuset, dit den trötte vandraren inbjuds som gäst – helt gratis.

EN BIBEL SOM HITTAR VÄGEN

Ett annat svar på vanlighetens utmaning är att Bibeln har en inbyggd förmåga att göra sig aktuell för läsaren (eller åhöraren). Passagen som är sliten efter mycken läsning träffar plötsligt hjärtats hårdaste stenar med kraft. Det välbekanta löftesordet fyller

plötsligt den inre världen med härlighet. Ibland kan ett obekant eller svårt bibelställe leda till en insikt som kullkastar ens syn på verkligheten.

Jag har själv upplevt många gånger Bibelns förmåga att bli aktuellt. En sådan upplevelse hör till julens betydelse. I årtal läste jag, uttråkad och gäspande, det släktregister som inleder Matteusevangeliet och dess första ord: "Jesu Kristi släkttavla, Davids son och Abrahams son". Jag minns inte dagen eller året, men jag tror mig minnas känslan av när det verkligen sjönk in i mitt medvetande vad inledningsorden egentligen sade. Davids son syftar på Guds löfte om att kung Davids ättling ska regera för evigt (2 Sam. 7). Abrahams son syftar på Guds löfte om land, folk och välsignelse (1 Mosebok 12). Välsignelsen definieras som ett frö, en ättling, den sonen som protoevangeliet talade om (1 Mosebok 3:15). Gud har alltså uppfyllt sina löften i Jesus. Personifieringen av Abrahams välsignelse, Messias, den nye Davidkungen föds till världen. Den röda tråden i Gamla testamentet sammanfattas i Nya testamentets första vers. Julevangeliets stora budskap hade funnits framför mina ögon hela tiden, men nu öppnades dess innebörd för sinne och hjärta.

Vi kan alltså lita på Guds ords fenomenala förmåga att leta sig in i lyssnarens inre värld och förändra den dramatiskt.

TEXT: VESA OLLILAINEN

FOTO: JAYMZART ©PIXABAY.COM

STI:S STYRELSEMEDLEM ERKKI HARTIKKA: "VERKSAMHETEN I VÅR VÄCKELSERÖRELSE HAR FÅTT EN FIN BÖRJAN"

Vem är du?

Jag är Erkki Hartikka, en 63-årig pensionär. Jag har min fru Kaija, tre barn med familjer och sex små barnbarn. Jag arbetade med olika intressanta uppgifter inom försvarsindustrin. Jag är diplomingenjör.

Vilken är din andliga bakgrund?

Min släkt är västlaestadianer i många generationer och den västlaestadianska väckelserörelsen var mitt andliga hem hela vuxenlivet fram till att väckelserörelsen delades. Efter delningen har Esikoiset ry varit mitt andliga hem och jag fungerar som deras lekmannapredikant. Jag är också med i vårt missionsarbete i Ryssland och Estland. Jag är vigd till ingermanländsk diakon i Keltto kyrka år 2020.

Esikoiset ry är en ny förening, varför uppstod den?

Västlaestadianismen har många värdefulla och fina traditioner. Gemenskapen är en bärande kraft och besökstraditionen är stark, för att inte tala om psalmsångstraditionen. När förkunnelsen är som bäst för den fram evangeliets kärna och korsets budskap på ett fint sätt.

Den västlaestadianska väckelserörelsen (Esikoislestadiolaiset ry) delades emellertid år 2016 och som följd av det uppstod den nya väckelserörelsen Esikoiset ry. Beslutet att ge rörelsens lekmannapredikanter rätt att förrätta de heliga sakramenten utlöste

slutligen delningen. De som inte kunde acceptera beslutet grundade den nya väckelserörelsen, Esikoiset ry.

Bakom splittringen fanns nog också större läromässiga spänningar, varav många hade sitt ursprung i den västlaestadianska exkluderande församlingsläran vilken återspeglas till exempel i uppfattningen av frälsningen och nådemedlen.

Hur ser du på framtiden för er organisation?

Esikoiset ry är en konfessionell luthersk väckelserörelse med rötterna i laestadianismen. Fastän vår väckelserörelse är ung, har den en stark finländsk väckelserörelsetradition som påverkar både dess historia och verksamhet. Jag tror att vår väckelserörelse kommer att vara ett kärt andligt hem för nya kommande generationer. Jag hoppas att mission i olika former kommer att vara i centrum för verksamheten också i fortsättningen.

Namnet på vår väckelserörelse har sina egna utmaningar. Västlaestadianister har kallats förstfödda i folkmun. Och Esikoiset ry är namnet på min egen bakgrundsorganisationen. För att undvika missförstånd vore det bra att använda ry-tillägget då man hänvisar till vår organisation. (Esikoiset ry).

Vilka är de största glädjämnen i er organisation?

Det är trevligt att se att verksamheten i vår väckelserörelse har fått en fin början.

Möten, söndagsskolor och många andra verksamhetsformer ordnas regelbundet på olika orter. Vi har också skaffat egna bönehus på några orter. Missionsarbete i Ryssland, Estland och också i Central-Europa organiseras starkt. Det största glädjeämnet är att Gud har välsignat vår verksamhet.

Du börjar i början på 2023 som lekman-narepresentant i STI:s styrelse. I vilken riktning önskar du att STI går?

Jag anser STI:s nuvarande framtidsvision vara bra. Jag ser STI målmedvetet gå fram på den utstakade vägen och vill för egen del vara med och bekräfta denna utveckling. Jag tror att STI kommer att ha en växande roll som upprätthållare av klassisk kristendom och lutherdom och som den som slår vakt om Finlands kristenhet och kanske också mera än så.

Hur ser du på STI:s arbete utgående från din rörelse?

Min egen bakgrundsorganisation Esikoiset ry är för närvarande inte en medlemsorganisation i STI. Men jag tror att STI kan stöda Esikoiset ry:s verksamhet, till exempel i form av teologisk utbildning. Jag ser också STI:s medlemsorganisationer som naturliga referensgrupper till Esikoiset ry. På så sätt kan också Esikoiset ry genom STI hitta gemensamma intressen för exempelvis organisationernas och väckelserörelsernas gemensamma påverkan och för aktuella diskussioner.

Vad annat vill du säga till Hörnstenens läsare?

Låt oss modigt hålla fast vid Guds ord.

Med Martin Luthers ord: ”Vår Gud är oss en väldig borg, han är vår sköld och värja. Han hjälper oss ur nöd och sorg och allt som vill oss snärja.”

INTERVJU: SANTERI MARJOKORPI
FOTO: STUDIO DETTANI
(ÖVERS. LEIF ERIKSON & FREDRIK KLEMETS)

MÖTE MED FORNTIDA SPRÅK OCH POSTMODERNA MÄNNISKOR

Jag är en femte årets teologie studerande. Mitt huvudämne är Gamla testamentets exegetik. I december börjar jag också jobba som forskningsbiträde inom spetsenheten för Fornä Imperier i Mellanöstern. För att förstå de omgivande kulturerna till Gamla testamentet och dess historiska kontext har jag förutom exegetiken också studerat det forntida Mellanöstern och semitiska språk såsom hebreiska, arameiska, ugaritiska, akkadiska och mellanegyptiska. Med tanke på Septuaginta och Nya testamentet har jag även studerat koinégrekiska. Många har frågat mig hur jag kan studera så här många olika språk. Svaret på det är kanhända att Gud utrustat mig med ett gott språkhuvud samt att studiet av nya semitiska språk underlättas i takt med att man studerar dem. Det är ändå skäl att avsätta ordentligt med tid till översättningsuppgifterna som hör ihop med ett nytt språk, själv avdelade jag ofta en hel dag i veckan åt studiet av ett visst språk.

Jag strävar efter att föra in Gamla testamentet och kännedomen om det forntida Mellanöstern i Pingstväckelsen där jag vuxit upp sedan barnsben. Pingstväckelsen består mest av lekmän och oftast är inte heller pastorerna speciellt skolade i teologin. Av den anledningen förhåller man sig ibland ganska negativt till Gamla testamentet eller förståelsen av GT sträcker sig inte utöver den kristna typologin. Det här försöker jag ändra på i mitt kyrkosamfund.

Jag fungerar som äldste i Salems församling och jag är XEE - Evangelisation

som livsstil-verksamhetens kontaktperson. I XEE strävar vi efter att skola församlingsmedlemmarna att återge evangeliet på ett begripligt sätt genom att samtala och på samma gång ta i beaktande vårt samhälles postmoderna kultur och den människa med vilken vi talar.

STI och de människor som där har tjänstgjort - speciellt Timo Eskola och Topias Tanskanen - har hjälpt mig i synnerhet i början av mina studier. Redan före jag inledde studierna tittade jag ofta på STI:s föreläsningar som finns lagrade på YouTube. I början av mina exegetikstudier var STI:s exegetikrelaterade undervisning oändligt värdefull för mig.

TEXT: JULIUS KANKKUNEN,
TEOLOGIE STUDERANDE
FOTO: JULIUS KANKKUNENS ARKIV
(ÖVERS. TOMAS KLEMETS)

LUKASEVANGELIET

2:8-12

I samma trakt fanns några herdar som låg ute och vaktade sin hjord om natten. Då stod en Herrens ängel framför dem och Herrens härlighet lyste omkring dem, och de blev mycket rädda. Men ängeln sade: "Var inte rädda! Jag bär bud till er om en stor glädje för hela folket: I dag har en Frälsare fötts åt er i Davids stad. Han är Messias, Herren. Och detta är tecknet för er: Ni ska finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba."

Det är i denna händelse som hela världshistoriens viktigaste nyhet för första gången kungörs. Vi skall stanna upp inför två detaljer in denna kungörelse, nämligen vem som fick höra nyheten och vem det var som kungjorde den.

Den som kungjorde nyheten var Herrens ängel. Det var alltså ingen människa, utan en ängel från himlen. Ofta har jag funderat på varför Jesus gav missionsbefallningen åt oss människor och inte åt änglarna. När ängeln meddelade sitt budskap till herdarna, trodde herdarna på ängeln. De visade inget tecken på tvivel eller frågade sig om det de hade hört var påhittat, utan de trodde på det. Och därefter sökte de sig vidare för att se på undret.

För vem uppenbarar sig ängeln? Platsen där händelsen utspelar sig är en äng nära Betlehem (brödets hus). Där vallade herdarna de får, bland vilka man senare valde offerlammen till Jerusalems tempel. Det offer som försonade världens synd. I princip var herdarnas arbete således mycket viktigt. Men eftersom de tvingades arbeta

varje dag i veckan – och därmed inte kunde delta i sabbatsfirandet – var de föraktade.

Detta förakt var besynnerligt med tanke på att många trosfäder såsom exempelvis David i sin ungdom var herdar. Likväl utgjorde herdarna med andra ord samhällets bottenkikt på den tiden. Eftersom de inte kunde följa sabbatsbestämmelserna, kunde de heller inte duga inför Gud.

Men visst är väl Gud förunderlig? Istället för att låta meddela nyheten åt de ledande i landet och åt kungen, lät han meddela den åt de mest obetydliga – åt herdarna.

Gud är densamme än idag. Han vill att glädjebudskapet om Jesus skall förkunnas åt varje människa, oberoende av dennes status. Är inte detta även trösterikt? Vi behöver inte utvärdera oss själva och fråga oss om vi duger åt Gud. För Gud duger var och en.

Vad var det för budskap som ängeln förkunnade? En frälsare hade fötts som skulle sona alla människors synder. Detta försoningsverk utförde Jesus för omkring tvåtusen år sedan. På det får vi alla tro.

Bästa vän, tro alltså dina synders förlåtelse i Jesu försoningsverk på Golgata. Jag önskar er alla en nåderik jul och ett välsignat Herrens år 2023.

TEXT: MATTI RAHJA, STYRELSE-
ORDFÖRANDE, RAUHAN SANA
FOTO: TUNNIN KUVA / ZEPPELIN
(ÖVERS. JAKOB DAHLBACKA)

FÖRÄNDRINGAR I INSTITUTETS MEDLEMSORGANISATIONER

Mediamission Budbärarna (Sanansaattajat) har tyvärr meddelat, att de lämnar medlemskapet i Teologiska Institutet i början av år 2023. Efter detta har Teologiska Institutet nio egentliga medlemsorganisationer. Institutets generalsekreterare Santeri Marjokorpi kommenterar beslutet:

- Vi hade givetvis önskat, att Budbärarna skulle ha fortsatt som medlem, för de har bidragit mycket till Institutets helhet. Jag tror dock, att en mångsidig kontakt mellan våra organisationer fortsätter, fastän det formella medlemskapet upphör.

35-ÅRSFEST 28.1.2023

Teologiska Institutet i Finland firar sina 35 år lördag 28.1.2023 i Lutherkyrkan i Helsingfors, Fredriksgatan 42.

Vi inleder med kaffeservering kl 13 och det egentliga programmet börjar kl 14.

I programmet minnen från Institutets första tid, musik, tal och trevlig samvaro. Vi informerar närmare om festen när programmet är färdigt.

Alla Institutets stödmedlemmar, dess vänner och såväl tidigare som nuvarande studerande är välkomna.

Reservera festen redan nu i din kalender!

TEOLOGISKA INSTITUTETS ÖPPET-TIDER DECEMBER - JANUARI

* To 15.12 – fre 6.1.2023 stängt

* Må 9.1 framåt öppet vardagar kl 9-16

(kvällsjour vid behov)

PIXABAY.COM / ÖVERS.CHRISTIAN PERRET

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank

Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda

generalsekreterare Santeri Marjokorpi
sekreterare Kirsi Kuru
sakkunnig i teologi Vesa Ollilainen

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.

Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesalar.

Öppet under perioderna kl. 9–16.
Jour vid behov.

Styrelsens ordförande

verksamhetsledare Lauri Vartiainen,
Finska Bibel-institutet

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Såningsmannen, Bedjarrörelsen i Västra Finland, Finlands ev. luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarna, Finlands ev.luth. Folkmission, Luth. Evangeliföreningen i Finland, Finska Bibel-institutet, Sv.Luth. Evangeliföreningen i Finland, Laestadianernas Fridsförenings Förbund och Missionsförbundet "Rauhan Sana"

Finansieras av frivilliga bidrag.

Medlemsavgift för understödande medlemmar:
40 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €).

Bokgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland RA/2020/1362 som började 1.1.2021 och är giltigt tills vidare.

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*.

Informationsbladet *Hörnstenen (Kulmakivi)* sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print)

ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
KAJSANIEMIGATAN 13 A
00100 HELSINGFORS

Posti Green

**Ett stort tack till våra vänner
för det gångna året!**

**Med önskan om en välsignad
juletid och ett gott nytt år 2023!**

Finlands teologiska institut

STI UNDER JULPERIODEN (STÄNGT) 15.12.-6.1.

PÄRMBILD: ALTARSSKULPTUR, KYRKAN I VANAJA,
TAVASTEUS (FOTOGRAF: HANNU HÄKÄMIES)
BAKBILD: MACIEJ326 ©PIXABAY.COM